

O OSOBNIM IMENIMA SLAVENSKOG PORIJEKLA U BOSANSKOHERCEGOVAČKIH MUSLIMANA

Kada se govori o osobnim imenima Muslimana u Bosni i Hercegovini, onda treba imati na umu da bosanskohercegovački Muslimani imaju dvije vrste imena, koja se po etimološkom porijeklu mogu podijeliti u dvije skupine.

Prvu i veću skupinu čine ona imena koja su bosanskohercegovački Muslimani primili iz orijentalnih jezika, najviše iz arapskog, zatim iz perzijskog, turskog i starohebrejskog jezika. Sva su takva imena posljedica islamizacije jednog dijela našeg stanovništva i u našu antroponimiju ušla su najvećim dijelom posredno preko turskoga jezika, a djelimično neposredno iz arapskog jezika putem islamske religiozne terminologije. Ona u nas mogu i da formalno označavaju nacionalnu, ili eventualno religioznu pripadnost osobe koja takvo ime nosi. Takva se imena nalaze i u drugih islamiziranih naroda i pojedinaca, kao npr.: *Alija* (m), *Atif* (m), *Āzra* (ž), *Bákir* (m), *Behídža* (ž), *Dèrviš* (m), *Džèmāl* (m), *Fatíma* (ž), *Hajrūdín* (m), *Hâsan* (m), *Jâšar* (m), *Jûsuf* (m), *Muhâmed* (m), *Rûstem* (m), *Sejfûlâh* (m), *Sulêjmân* (m), *Zêhra* (ž) i sl.

Drugu, manju skupinu čine ona osobna imena koja nisu usvojena procesom islamizacije i ne potječu iz orijentalnih jezika (arapskog, perzijskog, turskog i starohebrejskog), već su raznovrsnog etimološkog porijekla i značenja, ponekad i bez ikakva značenja, npr.: *Ārmin* (m), *Ernes* (m), *Gòran* (m), *Īsmâr* (m), *Jàdrânka* (ž), *Jâgoda* (ž), *Jâsna* (ž), *Slobòdan* (m), *Vêsna* (ž), *Zlâta* (ž), *Zlâtka* (ž), *Zlâtko* (m), *Zòran* (m) i dr. Drugim riječima, tu spadaju sve vrste osobnih imena neorijentalnog porijekla, bez obzira na njihovu glasovnu strukturu, etimologiju, značenje i motive zbog kojih su data njihovim nosiocima.

U ovom radu bit će govora o ovoj drugoj skupini imena, s posebnim osvrtom na imena slavenskog porijekla.

Historijska je činjenica i istina da je pojava muslimanskih osobnih imena orijentalnog porijekla u Bosni i Hercegovini posljedica islamizacije jednog dijela našeg stanovništva, i to za nauku nije sporno. Međutim, još uvijek nije dovoljno rasvijetljeno pitanje na koji je način vršena islamizacija bosanskohercegovačkog stanovništva i kako su prvi islamizirani Bosanci i Hercegovci usvajali nova osobna imena orijentalnog porijekla.

Bez obzira na motive i razloge zbog kojih je jedan dio stanovništva u Bosni i Hercegovini počeo primati islam, bez obzira i na vrijeme kad ga je primao i kako ga je primao, činjenica je da se uz usvajanje nove vjere islama *moralo obavezno uzeti i novo osobno ime* kao formalno obilježje pripadnosti novoj religiji. Pošto u cijelom islamiziranom svijetu odavno vlada običaj da novi muslimani uzimaju imena iz jezika donosioca islama (Arapa i Turaka), to su i naši preci, primajući islam, morali uzeti neko uobičajeno ime kod Turaka, uglavnom arapskog, perzijskog, turskog ili starohebrejskog porijekla. Na koji su način oni uzimali ta nova imena, jesu li ih mogli birati ili ne, jesu li znali njihovo značenje u prijevodu na naš jezik ili nisu, o tome nemamo pouzdanih podataka. Samo jedan kratak tekst u jednom turskom rukopisu iz 1585. godine, što ga je preveo i objavio Mehmed Handžić, govori nešto o tome. Između ostalog u tom rukopisu piše i ovo:

»Svaki jednostavno svoje ime prevede na turski jezik. Kome je bilo ime »Živko«, prozove se »Jahja«, kome je bilo ime »Vuk«, uzme ime »Kurt«, a kome je bilo ime »Gvozden«, uzme ime »Timur«. Čim se prozovu muslimanskim imenima, džizja¹ bude ukinuta...«²

U vezi s preuzimanjem novih imena zanimljivo je istaći činjenicu da je jedan dio novih muslimana u početku islamizacije prikrivao nemuslimansko ime oca imenom *Abdülāh* (= božji rob, božji sluga), a veći dio je očevim imenom jasno deklarirao svoju bivšu pripadnost kršćanstvu. Koncem 16. i početkom 17. stoljeća situacija se u tom pogledu mijenja, pa se nemuslimansko ime oca gotovo uvijek prikriva, najčešće imenom *Abdülāh*, a predislamska konfesionalna pripadnost se ne ističe.

Turski dokumenti iz 16. stoljeća koji se odnose na tuzlansku oblast, sadrže dosta osobnih imena prvih prelaznika na islam s imenima njihovih očeva. Evo radi primjera samo nekih: *Ahmed*, sin Vukosava; *Alija*, sin Abdulaha; *Alija*, sin Bartola; *Alija*, sin Ivana; *Alija*, sin Nikole; *Alija*, sin Pavla; *Balija*, sin Abdulaha; *Balija*, sin Tomaša; *Džafer*, sin Abdulaha; *Džafer*, sin Radosava; *Ferhad*, sin Matijaša; *Hamza*, sin Milutina; *Hasan*, sin Marka; *Hasan*, sin Abdulaha; *Husein*, sin Bogdana; *Husein*, sin Vukana; *Ibrahim*, sin Đure; *Jahja*, sin Stjepana; *Jusuf*, sin Vukoja;

¹ Džizja je desetina koju je plaćalo nemuslimansko stanovništvo.

²Mehmed Handžić — Jedan prilog povijesti prvih dana širenja islama u Bosni i Hercegovini (»Narodna uzdanica«, Kalendar za god. 1938, drugo izdanje, Sarajevo), str. 39.

Mahmud, sin Bogiše; *Mahmud*, sin Grgura; *Nesuh*, sin Ranka; *Sulejman*, sin Abdulaha; *Šihabudin*, sin Bartola; *Velija*, sin Milutina, itd.³

Ali nije samo islamska religija zahtijevala od svojih pripadnika odbacivanje starih a preuzimanje novih odgovarajućih osobnih imena. To isto je željela i kršćanska crkva, samo je islam u tome bio mnogo radikalniji pa je formalnom promjenom imena uvjetovao i promjenu religije. Kad su tokom 8. i 9. stoljeća južnoslavenska plemena počela masovno odbacivati rodovsku mnogobožačku religiju i prihvatati jedno-božačko kršćanstvo, počelo je dolaziti do promjene i u osobnim imenima. Starozavjetne, a osobito novozavjetne priče i parabole postaju kod novih kršćana sve popularnije, a sveci, mučenici i bogougodne ličnosti iz takvih priča ističu se u crkvenim propovijedima i knjigama pokrštenim Slavenima kao uzorne ličnosti. Tako dolazi do postepenog prodiranja u južnoslavensku antroponimiju raznih biblijskih i crkvenih imena, čija je etimologija neslavenskog porijekla. Taj proces je crkva svjesno pomagala raznim vidovima svoje djelatnosti, a najviše aktom krštenja novorođenog djeteta kad mu se zvanično davalo osobno ime.

Međutim, ne može se reći da se uzimanje imena po želji crkve pretvaralo u strogu obavezu i da je bilo uvjet za primanje nove kršćanske vjere. Kršćanin je mogao biti i onaj koji je zadržao ili sebi odabrao neko slavensko ime. O tome Pavle Rogić piše ovako: »U prvim stoljećima Srednjega vijeka kršćanstvo je iz razumljivih razloga dopuštalo dosta veliku slobodu u izboru imena pri krštenju djece i odraslih. Ali kad se kršćanstvo raširilo i uhvatilo korijena u životu pojedinih naroda, osjeća se sve jači utjecaj crkve pri davanju imena. Kult svetaca i lica koja je crkva kanonizirala, a preko njihova kulta i njihova imena dolaze, naročito od 12. v. sve više u upotrebu. Taj je utjecaj postao isključiv, kad je crkveni koncil u Tridentu (1563) odredio da se pri krštenju djeci daju samo svetačka imena.«⁴

Tako su naši pokršteni južnoslavenski preci po preporuci i naređenju crkve počeli uzimati osobna imena neslavenskog porijekla, najviše iz grčkog, latinskog i starohebrejskog jezika, a preko tih jezika ponešto iz akadskog i aramejskog, npr.: *Adam* (iz st. hebr.), *Alèksāndar* (iz grč.), *Āna* (iz st. hebr.), *Andrija* (iz grč.), *Antōn* (iz lat.), *Bāltazār* (iz akad.), *Eva* (iz st. hebr.), *Filip* (iz grč.), *Gèorgije*, *ĎôrĎe* (iz grč.), *Heléna*, *Jèlena* (iz grč.), *Ignjat* (iz lat.), *Ivan*, *Jōvan* (iz st. hebr.), *Jōsip*, *Jōsif* (iz st. hebr.), *Katarína* (iz grč.), *Lāzār* (iz st. hebr.), *Lūcija* (iz lat.), *Lūka* (iz lat.), *Mārko* (iz lat.), *Mihāilo* (iz st. hebr.), *Nikifor* (iz grč.), *Nikola* (iz grč.), *Pāvao*, *Pāvle* (iz lat.), *Pètar* (iz grč.), *Sāvo* (iz st. hebr.), *Sōfija* (iz grč.), *Stjèpān*, *Stèvān* (iz grč.), *Tādija* (iz aram.), *Tèodor*, *Tōdor* (iz grč.), *Tómo* (iz aram.), *Trifūn* (iz grč.), *Vāsilije* (iz grč.), *Vinko* (iz lat.) i dr.

No i pored nastojanja crkve da kod slavenskih kršćana učvrsti samo svetačka i biblijska osobna imena, naši preci su uporno čuvali i narodna

³ Adem Handžić — Tuzla i njena okolina u XVI vijeku, izd. »Svjetlost«, Sarajevo, 1975. god., str. 376—386.

⁴ Pavle Rogić — Ime kao predmet antroponimijskih ispitivanja (Pitanja književnosti i jezika, knj. 3, sv. 1. i 2, Sarajevo, 1956, str. 47.

imena slavenskog porijekla. U tome ih nije mogao potpuno spriječiti ni islam, koji je od svojih pristalica *obavezno* zahtijevao uzimanje tradicionalnih islamskih imena iz orijentalnih jezika. Tako su se i među najortodoksnijim muslimanima u Bosni i Hercegovini još prije 200—300 godina mogla čuti narodna osobna imena slavenskog porijekla, kao npr.: *Bjēlān* (m), *Bjēlka* (ž), *Cūrka* (ž), *Drāgā* (ž), *Drāgija* (ž), *Drāguņa* (ž), *Gāra* (ž), *Gōspa* (ž), *Mūška* (ž), *Plēma* (ž), *Sēka* (ž), *Slāda* (ž), *Srēbra* (ž), *Zēkan* (m), *Zlāta* (ž), *Zlātija* (ž), *Zlātka* (ž), *Vīla* (ž), a ona postoje i danas baš u onim sredinama koje su sve do najnovijih dana dobro čuvale svaku etnološku tradiciju.

Pada u oči da su takva imena pretežno samo ženska a rijetko muška, što navodi na zaključak da je u procesu islamizacije bilo mnogo važnije da muškarci usvoje nova imena orijentalnog porijekla, jer su oni bili starješine domaćinstava i jer su samo oni za vrijeme turske vladavine mogli obavljati vojne, administrativne, trgovačke, kulturne, prosvjetne i vjerske funkcije. Istina, i za ženske osobe islamizacija je zahtijevala usvajanje novoga imena orijentalnog porijekla, ali su se u tome malo-brojni izuzeci lakše tolerirali ženama nego muškarcima, jer su žene bile daleko od svih vidova javnog života pa nije postojala opasnost da one svojim imenima slavenskog porijekla potiskuju nova orijentalna imena. Zato su u 17, 18. i 19. stoljeću u bosanskohercegovačkih Muslimana mogla postojati ženska imena slavenskog porijekla npr.: *Drāgā*, *Drāgija*, *Drāguņa*, *Zlāta*, *Zlātija* i *Zlātka*, ali nije bilo muških imena *Drāgan* i *Zlātko*.

Ovdje je potrebno navesti zanimljivo mišljenje Muhameda Hadžijahića o razlozima koji su u bosanskohercegovačkih Muslimana sačuvali žensko ime *Zlāta*, a kasnije i njegove derivate *Zlātija* i *Zlātka*. Hadžijahić misli da su se ta imena zadržala u bosanskohercegovačkih Muslimana zahvaljujući ostatku praslavenskog kulta prema boginji *Zlatni*, pa u vezi s tim kaže: »Kult Zlatne kao da je bio toliko jak, da je u bosanskih Muslimana sve do danas ostalo jedno od rijetkih imena na narodnom jeziku ime *Zlatija* ili *Zlatka*. Islamizacijom su potisnuta osobna imena (pa dobrim dijelom i prezimena) na narodnom jeziku i zamijenjena islamskim. Od ranijih ženskih imena najraširenije je bilo *Zlatija* ili *Zlatka*. Ako je kult nebesne Zlatne vremenski bio dopro do početka primanja islama, onda sigurno nije bez veze s tim kultom okolnost što se ime koje se vjerovatno njoj u počast nadijevalo uporno održalo usprkos predominantnosti arapsko-tursko-perzijskih imena.«⁵ Ovakvo Hadžijahićevo mišljenje zaslužuje naučnu pažnju i moglo bi zaista biti uvjerljiv razlog zašto su se imena *Zlāta*, *Zlātija* i *Zlātka* dobro sačuvala u antroponimiji bosanskohercegovačkih Muslimana.

Sve do prvih decenija 20. stoljeća u bosanskohercegovačkih Muslimana rijetka su bila osobna imena neorijentalnog porijekla. Bilo ih je oko dvadesetak i najčešća su ona slavenska koja su malo prije spomenuta. To se može objasniti činjenicom što su do 20. stoljeća bosanskohercegovački

⁵ Muhamed Hadžijahić — Predislamski elementi u kulturi bosanskih Muslimana, izd. Univerzitet u Sarajevu, Fakultet političkih nauka i Institut za društvena istraživanja, Sarajevo, 1973. god., str. 43.

Muslimani živjeli pod vrlo jakim utjecajem patrijarhalnih navika, običaja i odnosa, u čemu je dominantnu ulogu imao islamski religiozni odgoj. Svako muslimansko dijete obavezno je imalo vjersku obuku u početnim vjerskim školama, tzv. mektebima, koji su postojali gotovo u svakom selu, a u gradovima ih je bilo po nekoliko. Takva se obuka nastavljala u osnovnim i srednjim školama pa je religijski odgoj snažno djelovao kao kočnica antroponimske nivelacije. S druge strane, bosanskohercegovački Muslimani su se do 20. stoljeća vrlo malo školovali u srednjim školama i na fakultetima pa su dugo živjeli bez kontakata sa suvremenom naukom, umjetnosti i drugim vidovima javnog i kulturnog života kakav se odvijao u Evropi izvan granica Bosne i Hercegovine. Zbog toga, a još više zbog vjerskih predrasuda i patrijarhalnih navika, među bosanskohercegovačkim Muslimanima do 20. stoljeća gotovo da i nije bila interkonfesionalnih brakova, a takvi brakovi mnogo utječu na osobna imena djece. Dodamo li tome i činjenicu da su se do 20. stoljeća u Bosni i Hercegovini osjećali još uvijek jaki tragovi četiristogodišnje turske državne i kulturne dominacije i da je nakon austrougarske okupacije među bosanskohercegovačkim Muslimanima vladao pritajen strah od eventualne asimilacije, onda je jasno zašto Muslimani u Bosni i Hercegovini nisu uzimali drugih imena osim onih koja su orijentalnog porijekla.

Tek kad su bosanskohercegovački Muslimani počeli u većem broju završavati srednje škole i fakultete, kad su se pomalo počeli oslobađati vjerskog fanatizma i misticizma, kad su se postepeno počeli uključivati u suvremene tokove političkih i kulturnih zbivanja, kad su se počeli upoznavati s elementima naučnog socijalizma i s progresivnim idejama kod nas i u svijetu, kad su se počeli oslobađati patrijarhalnih navika, običaja i kojekakvih zastarjelih predrasuda, a sve je to otpočelo prvih decenija 20. stoljeća, tada se osjećaju i izvjesne novine u muslimanskoj antroponimiji, istina ne naglo i masovno ali ipak uočljivo. Osobna imena neorijentalnog porijekla još uvijek su predominantna, čak i 95%, ali među onih drugih 5% moramo ubrojiti imena neorijentalnog porijekla koja nisu postojala do 20. stoljeća. Neka od njih su nastala kao posljedica interkonfesionalnih brakova, a neka kao rezultat težnje ka emancipaciji od tradicionalizma i patrijarhalnih navika i običaja. Među prvim imenima neorijentalnog porijekla koja u 20. stoljeću ulaze u bosanskohercegovačku muslimansku antroponimiju, *pretežno su ona koja su slaven-skog porijekla*, npr.: *Zlätan* (m), *Zlätko* (m), *Dràgan* (m), *Dràgi* (m), *Jàgoda* (ž), *Jàsna* (ž), *Màlina* (ž), *Mìli* (m), *Nàda* (ž); *Nàhod* (m), *Rùsmir* (m), *Vèdran* (m), *Vèsna* (ž), *Zòran* (m), *Zvjèzdan* (m), *Žèljko* (m) i dr. a vrlo su rijetka neka druga.

Prava ekspanzija imena neorijentalnog porijekla u bosanskohercegovačku muslimansku antroponimiju otpočela je odmah poslije završetka drugog svjetskog rata, odnosno nakon oslobođenja naše zemlje od okupatora, od kapitalističkih društvenih odnosa i svega onoga što je bilo karakteristično za takve odnose. U novoj socijalističkoj Jugoslaviji dolazi do naglih promjena u svim oblastima političkog, kulturnog, privrednog, društvenog, javnog, pa i privatnog života. Bratstvo, jedinstvo i

ravnopravnost svih naroda i narodnosti u Jugoslaviji, brza izgradnja zemlje, otvaranje velikog broja osnovnih i svih vrsta srednjih i visokih škola, masovno školovanje i obrazovanje omladine, odvajanje crkve od države i tretiranje religije kao privatne stvari građana, stvaranje novih društvenih odnosa i oslobađanje čovjeka od svih zastarjelih, preživjelih i nenaučenih pogleda na svijet, ravnopravnost žene i muškarca u svim pravima i dužnostima, intenzivno zapošljavanje, održavanje i razvijanje političkih, privrednih, naučnih i sportskih odnosa s velikim brojem zemalja u Evropi i cijelom svijetu, osnovna su obilježja novog života u socijalističkoj Jugoslaviji. U svemu tome svi naši narodi i narodnosti, pa i bosanskohercegovački Muslimani, započeli su sasvim novi politički, privredni i kulturni život, pri čemu je došlo do izvjesnih promjena i u onome što spada u privatni život.

Prije svega, kod većine je naglo porasla indiferentnost prema religiji, a kod mnogih je prevladao i potpuni ateizam. To je, pored ostalog, dovelo do naglog povećanja interkonfesionalnih pa i internacionalnih brakova, a posebno do odbacivanja svakog misticizma, fatalizma, negativnog tradicionalizma, patrijarhalnih predrasuda i nenaučnog pogleda na svijet, a kod većine religioznih ljudi nestalo je vjerskog fanatizma, ili je on u velikoj mjeri ublažen. S druge strane, česti neposredni i posredni kontakti s evropskim i izvanevropskim narodima, intenzivno praćenje političkih, kulturnih, umjetničkih i sportskih zbivanja u svijetu, boravak i rad naših ljudi u inozemstvu dosta su utjecali na moderniziranje privatnog života našeg stanovništva, npr. na način odijevanja, na uređenje stana, na formiranje novog odnosa prema pjesmi i muzici, i umjetnosti uopće, drugim riječima, prema svemu što je suvremeno i moderno.

Sve ovo što je rečeno, neminovno je utjecalo na antroponimiju svih jugoslavenskih naroda, a čini nam se, najviše na antroponimiju bosanskohercegovačkih Muslimana, jer su njihova osobna imena sve do najnovijih dana bila oko 95% samo orijentalnog porijekla, a danas je taj procenat dosta smanjen i pokazuje tendenciju daljeg opadanja.

Ako se u broju osobnih imena neorijentalnog porijekla posebno promatraju slavenska imena što ih imaju bosanskohercegovački Muslimani, onda bi se takva imena mogla podijeliti u dvije kategorije.

1) U *prvu kategoriju* mogu se svrstati ona imena slavenskog porijekla koja su bosanskohercegovački Muslimani čuvali i sebi odabirali još u procesu islamizacije (prije 400—500 godina) i zadržali ih do današnjih dana. To su pretežno ženska imena sa 2—3 muška i ima ih oko dvadesetak, npr.: *Bjēlān* (m), *Bjēlka* (ž), *Cūrka* (ž), *Drāgā* (ž), *Drāgija* (ž), *Drāguna* (ž), *Gāra* (ž), *Gōspa* (ž), *Muška* (ž), *Plēma* (ž), *Sēka* (ž), *Slāda* (ž), *Srēbra* (ž), *Zēkan* (m), *Zlāta* (ž), *Zlātija* (ž), *Zlātka* (ž), *Vīla* (ž), i još možda neko tome slično.

2) U *drugu kategoriju* idu ona osobna imena slavenskog porijekla koja su bosanskohercegovački Muslimani u posljednjih 60—70 godina počeli preuzimati od svojih nemuslimanskih sugrađana, ili su ih sami stvarali po vlastitoj motivaciji. To bi u kronološkom pogledu bila mlađa imena i podjednako se nalaze i u muških i u ženskih osoba, npr.: *Drāgan* (m),

Drâgi (m), *Jâgoda* (ž), *Jâsna* (ž), *Mâlina* (ž), *Mîli* (m), *Nâda* (ž), *Nâhod* (m), *Rûsmîr* (m), *Vêdran* (m), *Vêсна* (ž), *Zlâtan* (m), *Zlâtko* (m), *Zòran* (m), *Zvjèzdan* (m), *Željko* (m) i dr.

Iako osobna imena slavenskog porijekla iz obje navedene kategorije nisu suviše brojna, ipak navode na zaključak da u bosanskohercegovačkoj muslimanskoj antroponimiji neorijentalnog porijekla postoje uglavnom slavenska imena. U tom pogledu izuzeci su rijetki. Bilo da su od ranije čuvali svoja predislamska imena, bilo da su kasnije preuzimali neorijentalna imena od nemuslimanskih sugrađana, očigledno je da se bosanskohercegovački Muslimani sve do najnovijih dana nisu udaljavali od slavenskih imena.

Međutim, u posljednje vrijeme u našu cjelokupnu jugoslavensku antroponimiju, pa i u antroponimiju bosanskohercegovačkih Muslimana, sve više ulaze na razne načine i s različitom motivacijom nova osobna imena iz neslavenskih jezika. Neka su od njih nastala kao posljedica boravka naših ljudi na radu u inozemstvu, neka su preuzeta iz raznih pripovijedaka, romana i iz filmova, a neka su se pojavila iz sasvim drugih razloga. Evo nekoliko takvih u najnovijoj antroponimiji bosanskohercegovačkih Muslimana: *Adelhâida* (ž), *Ārmîn* (m), *Ademîr* (m), *Alisa* (ž), *Bërgin* (m), *Dijâna* (ž), *Dénis* (m), *Džòni* (m), *Erdâl* (m), *Eròl* (m), *Èrio* (m), *Èrna* (ž), *Èlvis* (m), *Ines* (ž), *Kârmela* (ž), *Lëo* (m), *Mâks* (m), *Meklâud* (m), *Nives* (ž), *Sândi* (m), *Sândra* (ž), *Silva* (ž), *Silvâna* (ž), *Šëjla* (ž), *Zîta* (ž) i dr.

Osim ovih ima dosta imena koja po etimologiji ne pripadaju nijednom jeziku jer su samovoljno konstruirana i izmišljena, npr.: *Adis* (m), *Alis* (m), *Āsmîr* (m), *Džèrmîn* (m), *Edis* (m), *Edisa* (ž), *Èrnâd* (m), *Èlvid* (m), *Èlvin* (m), *Ernes* (m), *Fâtmir* (m), *Īrmîr* (m), *Igdeta* (ž), *Īsmâr* (m), *Īsmîr* (m), *Inmenzîna* (ž), *Merdîna* (ž), *Merita* (ž), *Meldîna* (ž), *Nâsmîr* (m), *Sâlmîr* (m), *Selvedîna* (ž), *Vedîn* (m), *Vedîna* (ž), *Zelèdîn* (m), *Zèhrid* (m), *Zurâhid* (m), itd.

Proces pojavljivanja ovakvih i sličnih imena traje i danas i teško je predvidjeti dokle će trajati i u kom će se smjeru dalje razvijati. Sigurno je samo to da u tom procesu postotak standardnih imena orijentalnog porijekla u antroponimiji bosanskohercegovačkih Muslimana naglo opada, a zajedno s njim opada i postotak imena slavenskog porijekla.

Z u s a m m e n f a s s u n g

ÜBER PERSONENNAMEN SLAWISCHEN URSPRUNGS BEI DEN BOSNISCH-HERZEGOWINISCHEN MOSLEMS

Am Anfang seiner Darstellung spricht der Autor darüber, wie unsere Vorfahren, trotz der Bemühungen der Kirche, bei den slawischen Christen nur christliche, heilige und biblische Eigennamen zuzulassen, hartnäckig auch ihre Volksnamen slawischen Ursprungs beibehielten. Daran konnte sie auch nicht der Islam ganz hindern, der von seinen Anhängern un-

bedingt forderte, islamische Namen aus den orientalischen Sprachen (Arabisch, Persisch, Türkisch und Althebräisch) anzunehmen. In Verbindung damit führt er einige Eigennamen slawischer Abstammung an, die bei den bosnisch-herzegowinischen Moslems noch vor 200—300 Jahren vorhanden waren und die sich, trotz des Vorherrschens von Namen orientalischen Ursprungs, noch bis heute erhalten haben (besonders Frauennamen).

Zu Beginn des 20. Jahrhunderts befreien sich die bosnisch-herzegowinischen Moslems allmählich von ihren Glaubensvorurteilen, gehen in größerer Zahl in die Schule und haben Anteil an Bildung, so daß man auch in ihrer Anthroponomie diese Veränderungen bemerken kann. Die Anzahl von Eigennamen nichtorientalischen Ursprungs steigt langsam und diese Namen sind meistens slawischen Ursprungs.

Eine echte Expansion von Eigennamen nichtorientalischen Ursprungs in die bosnisch-herzegowinische Moslemsanthroponomie begann gleich nach Beendigung des Zweiten Weltkriegs, das heißt nach der Befreiung Jugoslawiens. Die Gründe dafür findet der Autor in den neuen politischen, sozialen, ökonomischen und kulturellen Bedingungen, unter denen die Völker und Nationen des neuen sozialistischen Jugoslawiens leben. Die Anthroponomie nichtorientalischen Ursprungs ist jetzt nicht mehr überwiegend slawisch, sondern dem Ursprung nach verschiedenartig.

Am Ende seiner Darlegungen teilt der Autor die Namen der bosnisch-herzegowinischen Moslems, die slawischen Ursprungs sind, in zwei Kategorien ein und zieht daraus entsprechende Schlüsse. Er betont daß sich die bosnisch-herzegowinischen Moslems bis zur Gegenwart nicht von ihren slawischen Namen getrennt haben. In der letzten Zeit aber verringert sich mit der Reduzierung der Zahl von Standardnamen orientalischen Ursprungs gleichzeitig auch die Zahl der Namen slawischen Ursprungs.